

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMITRESCU, DAN

Timpul terciului / Dan Dumitrescu. - București : Eikon, 2022

ISBN 978-606-49-0669-4

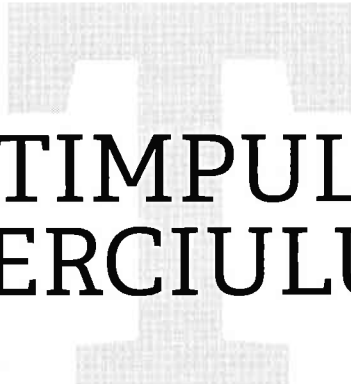
821.135.1

Coperta Mihai Șerbănescu

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Dan Dumitrescu

TIMPUL TERCIULUI

E I K O N

București, 2022

esenței sale enigmatice, aceluși atribut indestructibil care l-a făcut să fie același, iată!, în mai multe limbi vorbite, iar acest lucru este posibil pentru că știm cu certitudine că dacă conștiința a creat cuvântul, cuvântul, la rândul său, a creat conștiința. (Aici trebuie adăugate următoarele: conștiința și cuvântul sunt legate ombilical, nu pot exista una fără cealaltă. Acționând mecanic asupra cuvântului, acționăm de fapt asupra întregului eșafodaj al țesăturii cuvânt-conștiință, scoțând la suprafață –prin asociație– fragmente bizare din fundamentul profund pe care acest eșafodaj este construit.)

Iată deci că prin ceea ce numesc „industrialism”, manufacturierul, în stare lucidă, aplicând doar câteva reguli simple, scoate la suprafață misterul profund ascuns al substratului neconștient al limbii vorbite, al nonconștientului comun tuturor vorbitorilor acelor limbi, la fel cum căutătorul, având doar o bucată de tablă ruginită, câteva explicații, și multă apă, găsește în nisipul râului, scoici, cuie, uneori fărâme de aur. Vorbim aici, cu obrăznicie, despre o democratizare totală a actului poetic. Căutați dicționare!, chiar ruginite, scoateți cuvinte, potriviți-le între ele, șlefuiți!

CUPRINS

Capitolul 1	9
Capitolul 2	21
Capitolul 3	33
Capitolul 4	59
Capitolul 5	79
Capitolul 6	105
Capitolul 7	121
Capitolul 8	163
Capitolul 9	185
Epilog	195
Manuscris din jurnalul lui Hristu	197

Mamulos se uita la el cum povestește. Atent, cum nu se mai uitase până atunci, parcă nu-l văzuse de trei ani. Se-ncrunta și încerca să priceapă. Hristu mai șterse o dată cartea de pantalonî, așa ca să fie sigur, o băgă în buzunarul de la piept al sacoului și-și trase scaunul spre câinele care nu se învățase minte. Ospătarul venea cu patru halbe mari în mâini, pline de spumă. Părea că înoată.

CAPITOLUL 1

— Am o idee! strigă Hristu. Lucrurile par simple, dar nu sunt așa. Acum trebuie să dăm lovitura! Asta căutăm de-atâta vreme! Asta-i ideea!

Intrase precipitat și lăsase ușa deschisă. Curentul puternic de aer format cu fereastra umflă perdeaua, Hristu se oprise în mijlocul camerei și căuta prin buzunare.

— Unde le pun? Niciodată nu știu unde le pun. Ah, uite-o!

Scoase hârtia boțită din buzunarul de la spate al blugilor, prinsă între portofel și pachetul de țigări strivit. O despături, hârtia zic, și se crăcăna, cuprins de un fior. Privea în abis, nu mai era pe lumea noastră, se uita în hârtia aia ca printr-o gaură de puț. O gaură albă și pătrată. Avea ochii holbați, transpuși și țipa cu scuiapat:

*„Pe lespede leșină năpărcă,
O gbiară pe boltă se urcă”.*

Draperia, dusă de curenți, învălui umerii lui Hristu, mantie, și ușa de la intrare se trânti cu ecou. Mamulos tuși vinul înapoi în pahar, cum stătea tolănit între perne, și mie îmi căzu chibritul din mână. Perdeaua se așeză moale la locul ei.

— Ai scris o poezie, genu Mamulos. Acu vinul îi ieșea pe nas și treaba asta părea că doare teribil. Te-ai tâmpit?, icni sculat în capul oaselor. S-a auzit până-n Obor! De câte ori ți-am zis să tragi ușa aia după tine? Ce năpârcă?

— *"Beregată de melc în bordei"*, ți-a Hristu dus, dovadă clară că nu terminase: *"Țapul dărâamnă urdoarea"*. Cum vi se pare?

— Ce să-mi pară?

— Poezia!

— Asta-i poezie? Cu urdori de țăp?

— E o treabă aici-ș-a zisei, sună ciudat, sonoritatea vreau să spun, e ceva dubios.

— Asta e! Țipă Hristu surescitat, Custre s-a prins, zi Custre!

— Poezia-i un rahat, dar sunetele par să te ducă undeva.

— Exact! și Hristu se aruncă pe fotoliu într-un fel care se dorea detașat. Deși este evident că nu vă pricepeți la teorie literară, vă voi dezvălui secretul: sunt numai cuvinte dace. Îți dai seama Custre? Am scris o poezie într-o limbă moartă. Dacă-i spui poezia asta unui dac ai șanse mari să te înțeleagă. Te-ai prins? N-a mai făcut nimeni treaba asta. Uite, Mamulos a intuit geniul ideii și i-au dat lacrimile.

— Mi-au dat lacrimile pentru că mă ustură vinul din nas. Pricepe dacul? Ce pricepe dacul? Tu ai pricepe ceva? Cine a mai auzit de gât la melc? Dacă stai să te gândești tot melcul e numai gât. Melcul e un gât cu cochilie.

— Beregată...

— Mă rog, cred cu tărie că dacă-i spui poezia asta ori fuge, ori te bate. Dacul zic, pare că-l iei în bășcălie. Probabil te bate.

— Hai sictir! Uite, să zică și Custre.

— Ideea nu-i rea, adică pare să iasă ceva de-aici.

— Exact! Lansăm un curent. Fraze, poezii, povești, romane scrise doar cu cuvinte de-o singură origine. Urmărim sunetele nu sensul. Spre exemplu am un vers în germană.

— Nu cred o iotă.

— *"Span din cartof pe oberlicht"*. "Din" nu e nemțesc, dar seamănă cu "die", articol hotărât feminin.

— Die Cartof? Eh, articol hotărât feminin, comentă Mamulos, asta parcă mai merge. Vezi că aici trebuie să fii puțin atent, nemții trăiesc. Dacă te aude unul, le spune celorlalți și începe al treilea război. Nemții pot fi foarte categorici când își propun o treabă ca asta. Pune-ți un pahar de vin și las-o-n mă-sa de poezie. Nu-i de noi, nu vezi ce-ți iese?

— Facem un curent, refuză Hristu să se predea. Suntem primii. Va trebui să ne băgăm în seamă cu cineva. Suntem inițiatori nu? Poate scoatem o revistă.

— Asta nu mai e discuție. E delir.

— Mai bine faci o fermă de melci cu gât, spusei. Dimineața te scoli și-i numeri. Dacă nu-ți iese unul înseamnă că peste noapte ți-a fugit melcul.

— Cum rahat ți-a fugit melcul, cum să fugă melcul?

— Păi asta e poanta. Ce-i cu tine? Asta era poanta până să întrebî tu ca un bou. După ce ieșea toată poanta puteam s-o băgăm în revista ta. Cum vrei să se numească? Revista, zic.

— Nu știi încă, dar trebuie ceva penetrant, adânc și ușor de ținut minte. Hristu căzuse într-un fel de reverie, lăbărțat în fotoliu:

— Critica îți caută nod în papură. După aia mai trebuie să fie și un termen controversat, pentru polemici. Polemicile, adică certurile pentru tine Custre, care înțelegi mai greu, sunt bune. Ajută la propagare. Nu vă dați seama?

— Nu pot să cred! Începem să vorbim serios despre o revistă? Ne spargem capul seară de seară cum să facem rost de bani și vii cu ideea asta tâmpită? Cine scrie la revistă? Tu?

Mamulos își trosni gâtul. Când se plictisea își mișca într-un fel capul și-i pocnea ceafa.

— Scrie Custre.

— N-am mai scris nimic din armată, zisei. Se întâmpla la Cluj. Era un lent-major care zicea că mă pricep. Mă puneă să compun pentru gazeta de perete. Nu mă pricepeam, dar n-avea cine. Dacă înțelegeți, rahatul ăla de gazetă trebuia scris de cineva, lentu-major avea sarcină de partid. Îscăleam rubrica "Așa Da! - așa Nu!", după aia mi-au dat "Știați că?". La "știați că" aveam doar trei știri pe care le învărteam cum îmi venea mai bine pe chelie: una despre prepelițe, alta care spunea răspicat că pisica nu transpiră și una despre struți. Struțul are creierul

mai mic ca ochii. Știați Hristule că struțul are creierul mai mic ca ochii?

— De unde să știu că struțul are creierul mai mic ca ochii? N-am avut struț.

— Uite eu știam. D'aia m-au pus la rubrica "știați că". Știam și am împărtășit asta întregului regiment. Treaba cu prepelița o inventasem într-un moment de inspirație, dar nu părea să bage nimeni de seamă. Îmi convenea misiunea aia, nu munceam să dau în brânci la gazetă. Rubrica trebuia scrisă o dată pe săptămână și în rest, făceam munca de documentare. După o lună toată unitatea știa de struț. Astfel, dacă pe gornist, de exemplu, îl întrebai ce cunoștințe zoo-botanice are el, gornistul, altfel un om simplu din Buzău, știa că struțul e o pasăre. Carevasăzică, auzise ceva despre struți. La un moment dat, a trebuit să părăsească regimentul și pot să spun cu mâna pe inimă că omul a plecat cu o cultură personală îmbogățită înspre Buzău. Problema era acum cine cântă adunarea pentru masă. Lentu-major avea o singură soluție la toate, așa că, în trei zile, a trebuit să învăț la goarnă. S-a sfârșit prost.

— Zi!

Mamulos își întinse picioarele. Hristu căuta transpus un post la televizor, câinele sări pe masă și-i vărsă scrumiera peste bocanci.

— Suflatul la trâmbiță nu-i chiar floare la ureche. Lumea crede că suflă în țeava aia - fals!, nu suflă. Ca să se audă ceva sunete mai mult scuiți, în afară de asta, mai e necesară și o coordonare a presiunii, altfel

nu-ți iese cântarea. Nu pot să afirm că sunt vreun virtuos al goarnei. După zile de antrenament intens, reușeam să scot un fel de tânguială cu accente isterice pe alocuri, atunci când scăpa presiunea în discuție. Părea ceva foarte dramatic. Opiniile erau împărțite, unii considerau că se aude adunarea pentru masă, alții stingerea. Mi s-a relatat că o babă de peste drum ieșea special să mă asculte. Spunea că sunetele astea îi aduc aminte de un frate marinar, dispărut prematur în Marea Neagră, undeva pe lângă insula Șerpilor. Oricum, imediat după ce suflam goarna, trebuia să urlu tare ce înseamnă cântarea, pentru că altfel făcea fiecare ce comandă i se părea că aude, iar lucrul acesta este absolut inadmisibil în armata română.

Într-o dimineață trăgeam un pui de somn, total neregulamentar, într-un cotlon mai retras, cam în jur de ora, la care se dă suplimentul. Bine, avusesem multă treabă la gazetă, era scuzabil, scrisesem iar ceva despre struț. Dormeam, după cum vă spun și m-am trezit cu majurul. Majurul mă altoia cu goarna în cap: "Scoală-te" zice, „sună adunarea sergenților, e urgent!”.

— Oricum faci numai tâmpenii, se trezi Hristu. Presimt ceva.

— Am cântat primul lucru care mi-a venit în cap și acela s-a dovedit a fi alarma. Am încurcat carevasăzică, semnalele. Mă sculase din somn, nu era vina mea, în afară de asta, stăpâneam arta suflatului în trâmbiță doar de trei săptămâni. Nu știți ce înseamnă

să dai alarma într-o unitate operativă din armata comunistă. Lentu-major era roșu la față și țopăia. Toți fugeau. În jur, brusc, lumea părea mai vioaie. Eu unul, deși remarcasem o oarecare forfotă, m-am dus să mă culc la loc. Cred că a fost prima oară când a înțeles cineva un semnal scos din goarna aia. "Sună încetarea soldatule!", zbigera majurul.

— Ce-i aia? deveni Mamulos atent.

— Suni alarma, dar există un semnal și pentru încetarea ei, numai că-l uitasem. Cum să-ți spui, lucrurile păreau că scapă de sub control. Când auzi că sună alarma și te găsești încălțat cu bocancii statului, nu prea stai să pierzi vremea. Primele mașini cu agenți ieșeau pe poartă, armamentul se scosese din rastele, telefoanele sunau, oamenii își ocupau posturile de luptă, se împărțea muniția. Regimentul își luase rațiile, pastilele antiradiații și echipamentul de război, batalionul unu ocupase deja poziții în centrul Clujului și eu nu-mi aduceam aminte rahatului ăla de semnal. Mă consola doar gândul că sunt singurul care știa ce se petrece.

— Nu te-au împușcat după aia?

— Nu. Am fost mutat disciplinar de la goarnă și mi s-a ridicat dreptul la publicare. Am fost devastat, cariera mea publicistică părea ruinată.

— Groaznic.

— Am suferit deci o traumă. Nu mai pot să scriu la revista ta, Hristule.

— Spune-i "limbism", râgâi Mamulos de la vin.

— Cui?

— E despre cuvinte, limbă de origine, și chestii d'astea nu? Curentul tău, revista ta zic. "Limbismul". E penetrant, adânc și ușor de ținut minte. Nu asta îți doreai?

— Sună urât, se întristă Hristu.

— Și ce dacă sună urât? Nici "poporanism" nu sună a cine știe ce curent literar și am învățat o săptămână despre el la școală. Am dat teză din "poporanism".

— Trebuie să scrii un manifest, am adăugat generos. Ce mișcare literară e aia fără un manifest? S-ar putea numi "Puterea limbismului". Când vede omul titlul ăsta, intră în polemicile alea pe care nu le pricepe eu.

— N-am cu cine, capitulă Hristu, și-i arse un șut câinelui care mânca lihnit ce rămăsese prin scrumieră. Sunteți niște ratați.

Ne strângeam seara la Mamulos. Ședea în Obor într-o casă dărăpănată pe lângă hala de pește. Fusese o dată însurat, acum nu mai era. Câinele de la cârciumă se ținuse după el până acasă și făcuse o afacere destul de proastă. Mamulos împușca francul. Toți împușcam francul. Eu stăteam cu chirie și trăgeam mâța de coadă într-o fabrică la stat, iar Hristu activa în sectorul privat. Tocmai ce fusese dat afară de la un atelier de coșciuge. Se numea că nu mai are serviciu și asta de parcă avusese vreodată. Să muncești ca ucenic la sicrie nu se poate numi chiar un serviciu. Televizorul mergea, dar nu-l mai băga nimeni în seamă și, până la capăt, Hristu părea să aibă dreptate în problema cu ratații.

— De ce te-a dat afară de la sicrie, deveni Mamulos interesat, n-ai bătut bine căptușeala sau ce?

— Un dobitoc, mormăi Hristu cu țigarea aprinsă, am fost lucrat.

— Cine să te lucreze? De ce te-ar lucra cineva? Care ar fi scopul, să-ți ia locul? Nimeni nu vrea să muncească la sicrie, trebuie să fie altceva la mijloc.

Hristu așeză cu grijă paharul.

— Îmi plăcea serviciul ăla, atelierul e undeva afară din oraș. Vara, la prânz ne strângeam cu toții la masă, sub cireș, era frumos. În ultima lună angajaseră pe unul, un copil care mânca numai în picioare. La început am crezut că e vorba de respect dar nu era asta, l-am urmărit. Nu se așeza niciodată.

— De ce?

— Omul avea coșuri, e un lucru normal la vârsta lui. Avea niște bube mari, pline cu sos galben, de care își dorea să scape cu orice preț. Știți pasta aia pentru coșuri? La tub? Pe care scrie să ai mare grijă cu ea?

— Mă rog.

— Își dădea în fiecare dimineață cu pastă din belșug. Mi-a arătat-o și, după părerea mea, ar trebui interzisă. Când citești instrucțiunile de pe tub, pare mai periculoasă decât uraniul. Dacă-ți rămâne pe deget, te arde. N-ai voie nici să te ștergi pe haine, nu știi ce mă-sa are-n ea, găurește hainele. Ți-a inventat-o, prin ce scrie în instrucțiuni vrea să se asigure, cu orice preț, că pasta lui va sta doar pe coșuri și numai acolo.

— Și?

— După cum spuneam, își dădea din belșug cu pastă, și, într-o dimineață, în baie, în loc să clătească abundent cu apă degetul cu care aplica soluția, așa cum scria pe tub, l-a șters pe sulul de hârtie igienică. Sulul era la îndemână, așezat firesc în dreapta, exact la înălțimea potrivită.

— Și ce dacă ?

— A uitat. Peste un sfert de oră s-a întors la baie cu treburi și după aia și-a înfipt hârtia cu pricina direct în fund. Cu pasta pe ea, cu pasta de coșuri care arde haine.

— Tare!

— A dormit o săptămână pe burtă. Mânca din picioare și numai crăcănat. Când apropia picioarele îi dădeau lacrimile. Nu-ți spui ce se întâmpla dacă se așeza pe scaun. Nu se așeza. Căpătase un fel de respect pentru scaune, le ocolea la distanță. Cât despre mâncare solidă nici nu putea fi vorba, uitase de mâncarea solidă, scosese din vocabular cuvintele care descriu această plăcere lumească. Bea numai zemuri și mânca atent doar spanac terciuit cu grijă, l-am urmărit cu toții îngrijorați: a trăit cu spanac zece zile. După prima săptămână căpătase o privire melancolică și era îngândurat. Bine înțeles că nu relatează nimănui incidentul, noi credeam că e îndrăgostit sau așa ceva. Credeam acest lucru pentru că prezenta într-adevăr toate simptomele: spre exemplu când vedea spanac îi venea să plângă.

— Acum însă, completei eu binevoitor, ar fi corect să presupunem că nu mai are coșuri în fund.

— N-are.

— Dar totuși de ce te-au dat afară, insistă Mamulos, ce trebuie să faci ca să fi dat afară de la un atelier de coșuige? Te-a depășit tehnologia fabricării sicriului?

— Nu muncea, am intervenit cu puțină sare pe rană. Care crezi că ar putea fi motivul, niciodată nu s-a omorât cu munca. Așa cum îl știi de atâția ani, ți s-a părut vreodată harnic? Măcar accidental?

— Dimineața mă scol îngrozitor de greu, recunosc Hristu, apoi capul îi căzu pe spate și începu să horcăie. La biserica din piață bătuse de trei înspre ziuă și, prin geamul deschis larg, intră o undă de răcoare din aerul rămas cald al toamnei. Mirosea a asfalt încins și ud. Mirosul asfaltului din zori.

— Întoarce-i capul, sforăie groaznic!

La televizor cânta un tip la saxofon și Mamulos își mai aprinse o țigară. Când am ajuns pe stradă încă se mai auzea. Era un saxofon tenor și tipul cânta bine. În ploaia ușoară a dimineții părea exact ce trebuie.